

" ...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ:

Dava dilekçesinde açıklanan iptal gerekçesi özetle şöyledir:

25.10.1990 günlü, 3670 sayılı Yasanın 12. maddesi ile, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası'na, "EK MADDE 17" olarak "Yürürlükteki Kanunlara aykırı olmamak kaydı ile; Yükseköğretim Kurumlarında kılık ve kıyafet serbesttir." biçiminde bir hüküm eklenmiştir.

Aynı Yasa'nın Geçici 1. maddesi ile de "Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Yükseköğretim Kurumlarında kılık ve kıyafet ile ilgili olarak verilmiş her türlü disiplin cezaları bütün hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ortadan kalkar." şeklinde "EK MADDE 17"yi tamamlayan bir başka hüküm getirilmiştir.

Kılık ve kıyafeti serbest bırakmak, bir başka deyişle; şer'i kurallara göre örtünmeyi sağlayacak bir kılık ve kıyafet serbestisine ulaşma, daha özel ve güncel biçimi ile "türban" ve "baş örtüsünü" yükseköğretim kurumlarında serbest bırakma çabaları, devrimlerin temeli ve esası olan lâiklikle, onun getirmekte olduğu çağdaş düzeni delme çabası olup, bu karşı devrim sürecinin bir parçasını oluşturmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarındaki kılık, kıyafet konusu yıllardan beri ülkemizin gündemindedir.

Önce, idare mahkemelerinin ve Danıştay'ın kararlarına konu olmuştur. İdare mahkemelerinin ve Danıştay'ın kararları karşısında serbesti sağlanamayınca yasal düzenleme ile amaca ulaşılmaya çalışılmıştır.

İlk olarak, 3503 sayılı Yasa ile bir düzenleme yapılmıştır. Ancak, bu Yasa, zamanın Cumhurbaşkanı'nca bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne iade edildiğinden yürürlüğe girememiştir.

Daha sonra 10.12.1988 günlü, 3511 sayılı Yasa çıkarılmıştır.

Bu Yasa da, zamanın Cumhurbaşkanı tarafından yapılan başvuru sonucu Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir.

Tüm bunlara karşın, şimdiki davamıza konu olan 25.10.1990 günlü, 3670 sayılı Yasa çıkarılmıştır.

Konuya aydınlık getirme ve olayın gerçek mahiyetini, amaç ve kapsamını gereğince sunabilme bakımından, lâik düşünceye aykırı kılık-kıyafet konusundaki girişimlerin geçirdiği aşamaları ve amacı gerçekleştirme doğrultusundaki çabaların nasıl bir bütünlük ve bağlantı içinde bulunduğunu sergileyen Danıştay'ın kararlarından alman kimi bölümler aşağıdadır:

"... kendi toplumsal çevrelerinin baskısına ve göreneklerine boyun eğmeyecek ölçüde eğitim gören kızlarımızın ve kadınlarımızın sırf lâik Cumhuriyet ilkelerine karşı çıkarak dine dayalı bir devlet düzenini benimsediklerini belirtmek amacı ile başlarını örttükleri bilinmektedir.

Esas Sayısı: 1990/36

Karar Sayısı: 1991/8

Bu kişiler için başörtüsü masum bir alışkanlık olmaktan çıkarak kadın özgürlüğüne ve Cumhuriyetimizin temel ilkelerine karşı bir dünya görüşünün simgesi haline gelmektedir." (Danıştay 8. Dairesinin 23.2.1984 günlü, E: 1983/207, K: 1984/330 sayılı; 16.11.1987 günlü, E: 1987/128, K: 1987/486 sayılı; 27.6.1988 günlü, E: 1987/178, K: 1988/512 sayılı kararları).

Zamanın Cumhurbaşkanı'nın 16.11.1988 günlü, 3503 sayılı Yasa'yı, geri gönderme gerekçesinin konuyla ilgili bölümü de şöyledir:

"... Gerek öğretim elemanlarına ve gerekse öğrencilere tanınan sınırsız kılık ve kıyafet serbestisi Atatürk ilke ve inkılâpları ve medeniyetçiliği ile bağdaşmayacağı gibi, öğretim elemanları ve öğrencilerin çarşaf, peçe, parka, şalvar, şort, potur ve gece elbisesi gibi görüş ve inanışlarını simgeleyen kıyafetlerle veya büyük çoğunluğun hiçbir zaman kabul edemeyeceği saç ve sakal biçimiyle Yükseköğretim Kurumlarına gelmelerini, gençler arasında sosyal görüş ve inanış, din ve mezhep ayrılığı tahrik ve teşvik edecek, üniversiteler ve üniversite öğretim elemanlarıyla öğrencileri arasında farklılaşmalara, değişik şekilde cephelere ve kamplara bölünmelere ve bunun sonucu çatışmalara neden olacak ve bu durumda sınırsız hak olan kılık kıyafet özgürlüğü, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli egemenliğin, milli güvenliğin, kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasına neden olabilecektir,

Kaldığı, kılık ve kıyafetin Yükseköğretim Kurumlarında bu şekilde hiçbir sınırlamaya tâbi olmaksızın serbest bırakılması, bundan sonra da bu uygulamaların başta kamu görevlileri olmak üzere tüm öğretim-eğitim kuruluşlarına yansımaya önayak olacak, kılık ve kıyafetle ilgili diğer yasal düzenlemeler kalkacak ve Anayasal kurumlar da dahil toplumun her kesiminde bir kargaşa meydana gelecektir.

Toplumun değişik statülerinde bulunan bireyleri bir kenara bırakarak ve üniversitelerin özerklik ilkesine dayanılarak, "Yükseköğretim elemanlarıyla öğrencilerin kılık ve kıyafetleri serbesttir, bunlar kısıtlanamaz." şeklinde bir düzenlemeye gitmek, hukuk tekniği ile bağdaştırılması güç bir düzenlemedir.

Kaldığı, Anayasa'nın 130 uncu maddesinde sözü edilen özerklik, sadece bilimsel özerklik olup, Yükseköğretim Kurumlarında kılık ve kıyafetin bazı düzenlemelerle sınırlandırılması, bu özerkliği ortadan kaldıran veya zedeleyen nitelikte değildir.

Atatürk düşünce ve görüşleri doğrultusunda; aydın, uygar, Cumhuriyetçi gençler yetiştirmekle, bazı kuralları öğretmek ve benimsetmekle görevli çağdaş eğitim ve öğretim esaslarına dayanan Yükseköğretim Kurumlarının, bu düşünce ve çağdaş uygarlıktan ödün vermesi düşünülemez..."

Sorun, Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme işlemi ile de kapanmamıştır.

10.12.1988 günlü, 3511 sayılı "2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 44 üncü Maddesinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek ve Dört Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun" çıkartılmıştır.

Bu Yasa'nın 2. maddesi ile 2547 sayılı Yasa'ya, şu madde eklenmiştir:

"Ek Madde 16.- Yükseköğretim kurumlarında, dersane, laboratuvar, klinik, poliklinik ve koridorlarında çağdaş kıyafet ve görünümde bulunmak zorunludur. Dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılması serbesttir."

Esas Sayısı: 1990/36

Karar Sayısı: 1991/8

Bu kez, 3511 sayılı Yasa'nın bu hükmü hakkında Cumhurbaşkanı tarafından iptal davası açılmıştır.

Anayasa Mahkemesi, aşağıdaki gerekçelerle bu hükmün Anayasanın Başlangıç Bölümüne, 2, 10, 24, 174 üncü maddelerine aykırılığını saptayarak iptaline karar vermiştir.

Bundan sonra 25.10.1990 günlü, 3670 sayılı Yasa çıkarılmıştır.

Yasanın 12 nci maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen "Ek Madde 17"; "Yürürlükteki Kanunlara aykırı olmamak kaydı ile; Yükseköğretim Kurumlarında kılık ve kıyafet serbesttir." biçimindedir.

Madde, esas itibariyle yükseköğretim kurumlarında kılık ve kıyafetin serbest bırakılmasını öngörmektedir.

"Yürürlükteki kanunlara aykırı olmamak" kaydı, halen yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin kılık, kıyafetlerini düzenleyen bir yasanın bulunmaması karşısında kılık kıyafet serbestisini sınırlayıcı nitelikte değildir.

Kaldığı, yasalar yürürlükten kaldırılabilir gibi, değişikliklere de uğrayabilirler. Burada asıl olan yasaya değil, Anayasa'ya aykırı olmamaktır.

Bu durumda, ek 17. madde, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler için kılık, kıyafet yönünden tam bir serbesti getirmiştir.

Cumhurbaşkanı tarafından bir daha görüşülmek üzere TBMM'ne gönderilen 3503 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile 2547 sayılı Yasa'ya eklenen ek 16. maddedeki "Anayasanın 174 üncü maddesinde yer alan inkılâp kanunlarına aykırı olmamak kaydı ile yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanları ile öğrenciler için kılık, kıyafet serbesttir. Bu konu ile ilgili olarak kişi veya kurumlarca sınırlayıcı işlem yapılamaz, karar alınamaz." biçimindeki madde ile dava konusu ek 17. madde arasında, sonuç olarak, işin özü ve esası bakımından herhangi bir fark bulunmamaktadır.

Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme yazısında ayrıntılı biçimde belirtildiği üzere; 3503 ve 3511 sayılı Yasalarla 2547 sayılı Yasa'ya eklenen "Ek Madde 16", yükseköğretim kurumlarında öğrenciler için kılık, kıyafet yönünden tam bir serbesti getirmiştir.

"Ek Madde 17." de, aynı sonucu ve aynı amacı gerçekleştirmektedir.

Sonuç bakımından, her üç Yasa, bu amacı gerçekleştirmek için çıkarılmıştır. Amaç, yükseköğretim kurumlarında başörtü veya türbanı serbest bırakmaktır.

Dava konusu kural, türbanı ve başörtüsünü serbest bıraktığı gibi, çağdaş kılık-kıyafetle bağdaşmayacak, dinsel inanç gereği kıyafetlerin giyilmesine de olanak sağlamaktadır. Bu nedenle, Anayasa'ya aykırılığı daha kapsamlı ve daha yoğundur.

Bu Yasa'nın, yükseköğretim kurumlarında başörtüsünü ve türbanı serbest bırakmayı, hattâ, dinsel inanç gereği giyilmesi gereken başkaca kılık, kıyafetin giyilmesine de imkan sağlamayı amaçladığı, maddenin Meclis'teki görüşülmesinden de anlaşılmaktadır.

Dava konusu hükmün yasalaşmasına çaba harcayan ve ona destek vererek bu yasalaşmayı gerçekleştiren siyasi partiler:

- Türbanın serbest bırakılmasını amaçlamışlardır.

- Vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetinin, dini inanca göre amel etme, davranma, hareket etme özgürlüğünü de içerdiğini, bu nedenle yükseköğretim kurumlarında dini inanca göre örtünmenin Anayasa'ya aykırı olmadığını, tam aksine, örtünmeyi yasaklamanın Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmekte ve bu nedenle yükseköğretim kurumlarında kılık kıyafetin serbest olması gerektiğini belirterek, bu hükmü, bu amaçlarla desteklediklerini ortaya koymaktadırlar.

Kaldığı, ek 17. madde TBMM Genel Kurulu'na; "Genel ahlâk, adap ve yürürlükteki kanunlara aykırı olmamak kaydı ile; Yükseköğretim Kurumlarında kılık kıyafet serbesttir." biçiminde sunulmuş iken, ANAP Grup sözcüsü ve diğer ANAP'lı milletvekilleri verilen bir önerge ile madde metninden "genel ahlâk, adap" sözcükleri çıkartılmıştır.

Değişikliğin, "serbestinin tam anlamı ile işlemlerini sağlamak" amacı ile önerildiği, önerenin gerekçe bölümünde aynen belirtilmiştir.

Öte yandan, "Ek Madde 17" ile ilgili "Genel ahlâk ve âdaba, çağdaş görünüme ve yürürlükteki yasalara aykırı olmamak, ideolojik bir anlam ve amaç taşımamak kaydı ile yüksek öğretim kurumlarında kılık ve kıyafet serbesttir. Her kurumun akademik özellik ve zorunluluğu gözönünde bulundurularak Üniversite Senatolarınca yönetmelikler çıkartılır." şeklindeki değişiklik önergesi de reddedilmiştir.

Açıkça görülmektedir ki; bu hüküm, yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin kılık-kıyafetlerini ve yükseköğretimdeki dine dayalı bir devlet oluşturma düşüncesinin simgesi haline gelen türban veya başörtüsünü ve dini inanca göre örtünmeyi ve dini inanca göre giyinmeyi serbest bırakmakta, böylece, dava konusu kural, idare mahkemesi ve Danıştay kararlarını; 3511 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle 2547 sayılı Yasa'ya eklenen ek 16. maddeyi iptal eden Anayasa Mahkemesi kararını ve bütün bu kararların gerekçelerini geçersiz kılmakta, yok saymaktadır.

Yukarıdan beri sunulan nedenler değerlendirildiğinde ve dava konusu olan bu hükmün amaç ve içerik açısından diğerlerinden bir farkı bulunmadığı dikkate alındığında, Anayasa Mahkemesi'nin ve diğer yargı organlarının vermiş olduğu kararlardaki gerekçeler ve Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme yazısında açıklanan esaslar, inceleme konusu hükmün Anayasa'ya aykırılığı yönünden de aynen geçerli olan gerekçelerdir.

Dava konusu hükmün Anayasanın hangi maddelerine aykırı bulunduğu konusuna geçmeden önce Atatürk'ün kıyafet devrimine biraz daha açıklık getirmekte yarar olduğuna inanmaktayız.

Atatürkçülük, daha ilk başta belirtildiği gibi çağdaşlaşmayı, uluslaşma bilincinin gerçekleşmesini, ulusal egemenliği, ulusal tam bağımsızlığı amaçlayan, tüm bunların gerçekleşmesini ilim, teknoloji ve aklın önderliğinde sürdüren gerçekçi ve dinamik yapıya sahip bir sistemdir.

Atatürkçülüğün temelinde, uygarlık yolunda sürekli başarı ve sürekli yenileştirme yatar.

Esas Sayısı: 1990/36

Karar Sayısı: 1991/8

Bu sistemin temel dayanağını ve ana doğrultusunu lâiklik oluşturur. Böyle bir sistemde yaşamın her alanında lâiklik egemendir. Devleti ve toplumu, düzenleyen kurallar teokratik esaslara değil, bilimsel esaslara dayanmak zorundadır.

Bu nedenle, Atatürk'ün gerçekleştirdiği hukuk devrimi, kültür devrimi, kıyafet devrimi, dil devrimi gibi devrimler hep lâiklik doğrultusunda, lâik esasa dayandırılarak gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda, Atatürkçü düşünce sisteminde, yaşamın her alanında lâiklik egemendir.

Böyle bir anlayışta toplumun tüm kurumları yeniden oluşturulurken, bir insanın dünya görüşünü simgeleyen dış görünüşünün, yani kılık ve kıyafetinin çağdaşlaştırılmaması düşünülemez.

Bu nedenlerle yeni Türkiye Cumhuriyeti kurulurken, olaya sıradan bir konu olarak bakılmamış, Devletin dayanacağı temel esaslar açısından soruna yaklaşılmıştır.

Kıyafet, ülkemiz açısından bir devrim sorunudur. Anayasa'nın 153. Maddesine Aykırılık Gerekçesi:

Dava konusu hüküm yükseköğretim kurumlarında kılık-kıyafeti tümüyle serbest bırakmaktadır. Daha açık bir anlatımla, türban ve başörtüsünü serbest bırakmayı amaçlamaktadır. Bu serbesti; dini inanç gereği giyilebilecek her türlü kıyafeti de kapsamaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına konu olan hükümde, her ne kadar, "Dini inanç sebebiyle boyun ve saçların örtü veya türbanla kapatılması serbesttir." denilmekte ise de işin niteliği yönünden bu ibare, dava konusu hükümden farklı bir şey getirmemektedir. Her iki hükmün amacı aynıdır.

Dava konusu metinde "Dini inanç sebebiyle" sözcüklerinin yer almaması, işin niteliği açısından bir önem taşımamaktadır. Çünkü; Anayasa Mahkemesi'nin 7.3.1989 günlü, Esas 1989/1, Karar 1989/12 sayılı iptal kararında, "Lâikliğin, Türk Devriminin, Cumhuriyetin özü ve ulusal yaşamın temeli olduğu bir gerçektir. "Dinsel inanç gereği" sözcükleri kullanılsa da Cumhuriyetin niteliklerine yönelik, bu amaç ve anlamdaki dinsel kaynaklı düzenlemelerle girişimler Anayasa karşısında geçerli olamaz. Özgürlükler Anayasa ile sınırlıdır. Anayasadaki lâiklik ilkesine ve lâik eğitim kuralına karşı eylemlerin demokratik bir hak olduğu savunulamaz. Anayasal ayrıcalığa sahip lâiklik ilkesi; demokrasiye aykırı olmadığı gibi tüm hak ve özgürlüklerin de bu ilke temel alınarak değerlendirilmesi zorunludur." denilmektedir.

Böylece, "Dinsel inanç gereği", sözcükleri kullanılmadan kıyafetin tümüyle serbest bırakılmasının aynı şekilde Anayasa'ya aykırı olduğu bu kararda özenle belirtilmiştir.

Görülmektedir ki, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen bir hüküm

yeniden yasalaştırılmıştır..

Bu durum, Anayasa'nın 153. maddesindeki "Anayasa Mahkemesi kararları ... yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar." biçimindeki hükme tamamen aykırıdır.

Esas Sayısı: 1990/36

Karar Sayısı: 1991/8

Anayasa'nın "Başlangıç Bölümü" ile 7 ve 9. Maddelerine Aykırılık Gerekçesi:

Anayasanın Başlangıç Bölümünün altıncı paragrafında, "Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu";

Anayasanın 7. maddesinde, "Yasama yetkisi, Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir. Bu yetki devredilemez";

Anayasanın 9. maddesinde ise, "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır." denilmektedir.

Dava konusu hüküm, idare mahkemesi, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi kararlarını bir bakıma yok saymakta ya da bu kararların sonuçlarını ortadan kaldırmaktadır.

Bu biçimi ile, yasama organı; yasama, yürütme ve yargı işbölümüne aykırı davrandığı gibi, yargı kararlarını, yasal düzenleme ile ortadan kaldırarak kendisine üstünlük sağlamakta ve böylece yargıya ait bir alana müdahale ederek kuvvetler aykırılığı ilkesine ters düşmektedir.

Bütün bu nedenler karşısında dava konusu hüküm Anayasanın "Başlangıç Bölümünün" anılan paragrafı ile, Anayasanın 7 ve 9. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Öte yandan, Anayasanın "Başlangıç Bölümü"nın üçüncü, dördüncü, yedinci ve sekizinci paragraflarında:

- Atatürk devrimlerine ve onun ilkelerine bağlılık, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma azmi;

- Hiç bir düşünce ve görüşün, Atatürk milliyetçiliği, Atatürk ilkeleri ve devrimleri ile medeniyetçiliği karşısında korunamayacağı;

- Lâiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının Devlet işlerine ve politikaya karıştırılmayacağı;

- Her Türk vatandaşının, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir yaşam sürdürme, maddi ve Manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine sahip olduğu;

İlke olarak açıkça benimsenmiştir.

Anayasanın tüm maddeleri, bu ilke ve esaslar doğrultusunda yorumlanıp değerlendirilecektir.

Çağdaş giyim, Atatürk milliyetçiliği, Atatürk ilkeleri ve Atatürk devrimleri ile uygarlığın vazgeçilmez bir parçasıdır.

İster dini inanç gereği olsun, isterse başka nedenlerle olsun kıyafetin çağdaş görünüme ters düşmesi Anayasanın "Başlangıç Bölümü"ndeki esaslar karşısında mümkün değildir.

Esas Sayısı: 1990/36

Karar Sayısı: 1991/8

Kaldiki, iptali istenen bu düzenleme ile dini inanç gereği, başın ve boyunun türban veya başörtüsü ile örtülmesi serbest bırakıldığı gibi, dini inançlara göre giyilebilecek diğer kıyafetler de serbest bırakılmıştır.

Bu durum lâikliğe, Atatürk devrim ve ilkelerine, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma azmine, vatandaşın uygarlık ve hukuk düzeni içerisinde onurlu bir yaşam sürdürme, maddi ve Manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine tümüyle aykırı düşmektedir.

Gerek bu gerekçeler, gerek bu bölümde sunulan öteki nedenler karşısında dava konusu hüküm Anayasa'nın "Başlangıç Bölümü" hükümlerine açık biçimde aykırı bulunmaktadır. Bu yüzden de iptali gerekir.

Anayasa'nın 2. Maddesine Aykırılık Gerekçesi:

Anayasanın 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti ... Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." denilmektedir.

Görülüyor ki bu madde, Anayasa'nın "Başlangıç Bölümü"ndeki temel ilkelere yollama yaptığı gibi, Türkiye Cumhuriyeti'nin Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu da belirlemektedir.

Dava konusu kural ile getirilen kıyafet serbestisi, dini inanç gereklerine uygun olan kılık-kıyafetin kullanılmasına olanak sağlamakta, bu yolla dinsel kuralların yaşamı düzenlemesine kapı açılmaktadır.

Bu durum, lâikliğe ve lâik anlayışın gereği olan çağdaş giyim esasına aykırıdır.

İçerik ve amaç yönünden, iptali istenilen hüküm ile İdare Mahkemesi kararına konu olan idari kararlar, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına konu olan yasa hükmü ve Cumhurbaşkanı'nın bir daha görüşülmek üzere geri gönderdiği yasal düzenleme arasında hemen hiç bir fark bulunmamaktadır.

Bu nedenle, İdare Mahkemesi, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi kararlarındaki tüm gerekçeler ile Cumhurbaşkanı'nın iade yazısındaki gerekçeler bu dava açısından da aynen geçerli bulunmaktadır.

Tüm bu nedenler karşısında, dava konusu hüküm Anayasasının 2. maddesine de aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 24. Maddesine Aykırılık Gerekçesi:

Anayasanın 24. maddesi, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyeti ile ibadet hürriyeti dışında, bunlara bağlı olarak kılık ve kıyafetle ilgili bir düzenlemeyi içermemektedir. Zira, lâiklik, Devletin tüzelkişiliği ile doğrudan ilgili olup, Devletin Resmi bir din sahibi olmaması biçiminde açıklanmaktadır. Bu durumda Devlet kuruluşlarında, dini inanç ve düşünce sebebiyle belli kişilere dini inanışa göre kıyafet serbestisi tanınması, Anayasa'nın 24. maddesinde belirtilen din ve vicdan hürriyetini aşan ve lâiklik ilkesiyle tamamen çatışan bir durum göstermektedir. Bu yönden, Anayasa'nın 24. maddesine de aykırıdır. İptali gerekir.

Esas Sayısı: 1990/36

Karar Sayısı: 1991/8

Anayasa'nın 174. Maddesine Aykırılık Gerekçesi:

Anayasa'nın 174. maddesi, maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere, devrim yasalarını Anayasa'nın korumasına almıştır.

Anayasa'nın bu kuralında, Türk toplumunu çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma düşünce ve azmi ile lâik düşüncenin, Anayasa'da belirlenmiş tüm. temel ilkelere egemen olduğu açık biçimde belirtilmiştir.

İçeriği ve amacı yukarıda sunulan dava konusu hüküm, hem 174. maddenin esaslarına ve hem de bu maddenin korumaya aldığı yasalardan "Şapka İktisâsı Hakkında Kanun" ile "Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun"un simgeledikleri çağdaş ve lâik kıyafet anlayışına aykırıdır.

Gerek bu nedenle ve gerek yukarıda sözü edilen İdare Mahkemesi, Danıştay ve Anayasa Mahkemesi Kararları ve Cumhurbaşkanı'nın geri gönderme yazısı karşısında dava konusu hüküm, Anayasa'nın 174. maddesine de aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 10. Maddesine Aykırılık Gerekçesi:

İptali istenen hüküm ile yalnızca yükseköğretim kurumlarında kıyafet serbestisi getirilmektedir. Bilindiği gibi, diğer kuruluşlar için böyle bir serbesti söz konusu değildir.

Bu farklı düzenlemeyi gerektiren farklı bir gerekçe, farklı bir dayanak yoktur.

Bu nedenle, dava konusu hüküm eşitlik ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Dava konusu hüküm, Anayasa'nın 10 uncu maddesine de aykırıdır. İptali gerekir.

Yasanın Geçici 1. Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı Gerekçesi:

Yasanın bu maddesi, bu Yasanın yürürlüğe girmesinden önce yükseköğretim kurumlarında kılık ve kıyafetle ilgili olarak verilmiş her türlü disiplin cezalarını bütün hüküm ve sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırmaktadır.

Bu hüküm, disiplin suçu işlemiş öğrenciler arasında ayrıcalık yaratan bir hükümdür. Devletin temel düzenine egemen olan lâiklik. ilkesine, Atatürk devrimlerine aykırı davranışlar nedeniyle disiplin cezası alanların bu cezaları kaldırılırken, bundan çok daha az sakıncalı nedenlerle disiplin cezası alanların bu cezalarının uygulanmasına devam edilecektir.

Böyle bir hüküm, kılık-kıyafetle ilgili olarak disiplin suçu işlemiş olanlara bir ayrıcalık tanıma anlamını da taşımaktadır ve Anayasa'ya açık bir aykırılıktır.

Bu nedenle maddedeki "... kılık ve kıyafet ile ilgili olarak ..." sözcüklerinin iptali gerekir."